

Hökhults Naturreservat

Norrlandslav i Hökhults naturreservat.

Skötselplan
Upprättad 2001
Länsstyrelsen Östergötland

SKÖTSELPLAN FÖR HÖKHULTS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2001.

Innehållsförteckning

Sida

A. Allmän beskrivning

1. Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och grund för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Kulturhistoriska förhållanden	5
3.3 Nuvarande markanvändning	6
3.4 Tillgänglighet	6
3.5 Slitage- och störningskänslighet	6
3.6 Anordningar för friluftslivet	6
3.7 Källuppgifter	6

B. Plandel

1. Disposition och skötsel av mark	7
1.1 Kvalitetsmål	7
1.2 Skötselområden	8
1.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	9
1.4 Jakt	9
1.5 Utmärkning av reservatets gräns	9
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv	9
2.1 Övergripande mål	9
2.2 Riktlinjer och åtgärder	9
2.2.1 Information	9
2.2.2 Vandringsled	9
2.2.3 Parkering	9
2.2.4 Renhållning	10
3. Tillsyn	10
4. Dokumentation och uppföljning	10
4.1 Dokumentation och inventeringar	10
4.2 Uppföljning	10
4.2.1 Uppföljning av kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus	10
4.2.2 Uppföljning av skötselområden och skötselåtgärder	10
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	10
5.1 Ekonomisk utredning	10
5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen	11

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets benämning:	Hökhults naturreservat	
Objektnummer:	05-02-99	
Beslutsdatum:	2001-04-27	
Län:	Östergötland	
Kommun:	Kinda	
Socken:	Horn	
Lägesbeskrivning:	Området ligger 4 km SO om Horns kyrka söder om byn Hökhult mellan sjöarna Bolen i väster och Bogöl i öster.	
Kartor:	Topografisk karta	7G SV Västervik
	Ekonomisk karta, fastighetskarta	7630, 7631 (7G 3a, 7G 3b)
Koordinater:	64 17 430	15 05 196
Gräns:	Linjen på, till beslutet, bifogad karta.	
Fastigheter:	Hökhult 1:9, 1:14, 1:19 och 1:20	
Areal:	19,6 ha	<i>Produktiv skogsmark: 13,7 ha</i>
Naturtyper:	Barrskog, västlig taiga (habitatkod 9010 i Natura 2000)	19,6 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland	

2. Syfte, föreskrifter och grund för beslut

(se beslut om Hökhults naturreservat)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Hökhult ligger i södra skogsbygden i Kinda kommuns sydöstra del. Hökhultsberget är klätt med äldre barrskog av både tall och gran med inslag av grov asp och senvuxna ekar samt enstaka enbuskar och rönnbärsträd. Hökhults naturreservat omfattar en nyckelbiotop, som helt ingår i Natura 2000, och angränsande mark som i väster bildar en bredare skyddszon, som inom en snar framtid får höga naturvärden. I sydvästra halvan av området finns enstaka tallågor och torrakor, de äldsta tallarna håller på att dö och bli torrakor. Här växer även krattek och grova aspar. Det sydvästvända läget ger ett torrt, varmt lokalklimat som är mycket viktigt för en del insekter. Den nordöstra halvan av berget består av gammal, hänglavrik granskog. Här finns många torrgranar, granlågor och grova aspar. Även några grova vårtbjörkar och senvuxna ekar finns. Den här delen av berget har de högsta naturvärdena. Här växer gammelgranslav och kattfotslav på granbaserna, ullticka på granlågor, skinnlav och bårdlav på de grova asparna och fällmossa, skuggblåslav och rikligt, av den i Östergötland ovanliga, norrlandslaven på lodytor. De mycket höga naturvärdena och gammelskogens storlek gör objektet synnerligen värdefullt.

Geologi och geomorfologi

Berggrunden i Hökhult naturreservat består av yngre grov porfyrisk granit, vilket dominerar dessa trakter av länet. Den geomorfologiska bildningen, dvs. Hökhultsberget, är den största bidragande faktorn till reservatets naturvärden, dels det sydvända höjdläget, dels det skuggade nordläget. Området har en nivåskillnad mellan 118-165 m, vilket gör att hela området befinner sig under den högsta kustlinjen (från den tid då olika stadier av Östersjön hade en högre vattennivå än idag). I söder och öster finns höga lodytor i flera terasser. I norr är höjdskillnaden inte lika markant och blockigheten är riklig i denna del av reservatet. Jordtäcket är till stor del tunnt och består av ursvallad morän.

Vegetation

Fältskiktet i reservatet varierar från torra hållmarker med hed- och risvegetation till mera fuktiga och skuggade, mossdominerade blåbärsstyper. Bland signalarter som har påträffats i området kan nämnas vårärt, *Lathyrus vernus* och knärot, *Goodyera repens*. Vanliga arter är annars blåbär, lingon, kruståtel, grå renlav, gulvit renlav, husmossa och väggmossa.

Buskskiktet är dåligt utvecklat med enstaka enbuskar spridda över hela reservatet.

Trädskiktet domineras av tall och gran. Det finns även en hög andel med grov asp samt senvuxna ekar över hela området. Vårtbjörk och rönn förekommer också.

Djurliv

Ryggradslösa djur

Ingen undersökning eller uppgifter finns att tillgå vid denna plans beredning.

Fågellivet

Fågellivet är inte systematiskt undersökt, men vid planförfattandet har observerats vanliga arter som gårdsmyg, rödhake, entita, trädpiplärka, morkulla, korp och nötskrika.

Däggdjur

Älg, rådjur och hare förekommer i reservatet.

Sammanfattande tabell över funna signalarter enligt nyckelbiotopsinventeringen i Hökhults naturreservat

Tabell 1. Sammanställning av signalarter funna i Hökhult naturreservat.

Latinskt namn	Svenskt namn	Grupp
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	Mossa
<i>Arthonia leucopellea</i>	Kattfotslav	Lav
<i>Hypogymnia farinacea</i>	Grynig blåslav	Lav
<i>Hypogymnia vittata</i>	Skuggblåslav	Lav
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranlav	Lav
<i>Leptogium saturninum</i>	Skinnlav	Lav
<i>Nephroma arcticum</i>	Norrlandslav	Lav
<i>Nephroma parile</i>	Bårdlav	Lav
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	Svamp
<i>Phellinus pini</i>	Tallticka	Svamp
<i>Lathyrus vernus</i>	Vårärt	Kärlväxt
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	Kärlväxt

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Inga fornlämningar finns registrerade inom reservatet enligt fornlämningsregistret. Precis söder om reservatet finns början till en husgrund som aldrig färdigställdes i mitten på 1800-talet. Det finns även en historia om en gammal gumma som bodde vid Bogölen som hade en liten koja utmed bergets lodyta där hon satt och vävde. Det syns inga spår av detta idag. Det finns ytterligare en gammal historia om att det finns en man begravd under ett stort block på den brukningsväg som går från dagens parkeringsplats och upp till Bogöl.

På en geometrisk karta från år 1693 är hela området utmark och betas. Det finns markerat små ytor av betesmark och ängar vid den södra gränsen på flackare partier. Det redovisas en stor andel berg i dagen. Det går än idag att hitta växter som minner om en lång betesperiod i reservatsområdets ytterkanter.

På häradskartan från 1870 är hela området redovisat som skogsmark, och det är troligt att bete på skogen förekom även vid denna tidpunkt. Det är enbart markerat barrträdssymboler inom reservatsområdet vid denna tidpunkt. Detta skall enbart ses som en indikation på vilket som var det dominerande trädslaget i området. Dagens brukningsväg upp till parkeringsplatsen går under namnet Vallgatan, vilket kommer av gamla tiders markanvändning som fågata från byn Hökhult ut till betesmarkerna och skogen.

Området har använts som skogproducerande mark under större delen av 1900-talet. På slutet av 1920-talet finns det muntlig uppgift från markägarna att blädning av dimensionsvirke förekom i området under vinterhalvåret. Med hjälp av trädrännor kunde virket forslas ned

från höjderna till sjön Bogöl, för att sedan transporteras med häst och vagn utmed brukningsvägen som finns kvar än i dag vid reservatets norra gräns. Därefter har endast små skogliga åtgärder genomförts på höjderna i reservatet. Gallring har genomförts i reservatets lägre delar i väster.

3.3 Nuvarande markanvändning

Nuvarande markanvändning är skogsmark och jakt.

3.4 Tillgänglighet

Hökhults naturreservat nås från väg 135 mellan väg 34 från Kisa/Gullringen och E22 vid Gamleby. Från väg 135 vid Horn är det skyltat till Hökhult, avståndet är 3 km. Reservatet nås bäst med bil, då ingen kollektivtrafik trafikerar småvägarna från Horn och fram till Hökhults by.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Störningskänsligheten för reservatets naturvärden bedöms inte större än att vanlig hänsyn vid besök i naturen är tillräckligt. Lavsamhällena på hållmarker kan skadas, så stigar kommer att markeras på mark som tål besökare.

Det kan bli ökad trafik för de fast boende i Hökhults by, som ligger ca 1,5 km från reservatets parkering, då all trafik måste passera genom denna by.

3.6 Anordningar för friluftslivet

Vid fastställandet av skötselplanen finns inga anordningar för friluftslivet i området.

3.7 Källuppgifter

Skogsvårdsstyrelsen, Östra Götaland, 1994. Utdrag ur nyckelbiotopsinventeringen.

Fig. 2. Norrlandslavens lober i närbild, Hökhult naturreservat.

B. PLANDEL

1 Disposition och skötsel av mark

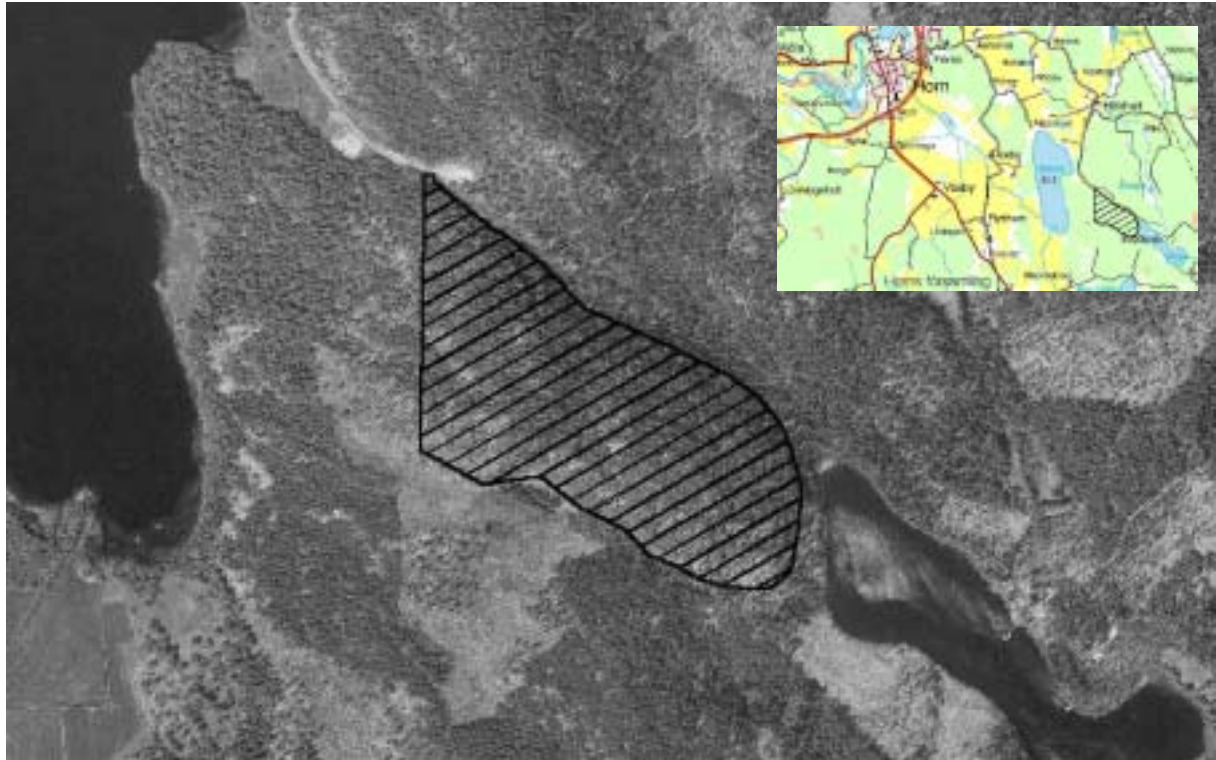

Fig. 3. Översikt över Hökhults naturreservat 3 km SO om samhället Horn i Kinda kommun mellan sjöarna Bolen i väster och Bogöl i öster. Reservatet består av ett skötselområde. Arealen är 19,6 ha. Ortofotot från 1997 i bakgrunden är godkänt för spridning enligt medgivande från Lantmäteriverket 1997. Ur GSD - Ekonomiska kartan diarienummer 507-97-884 och GSD - Grön Kartbild diarienummer 507-98-4761.

1.1 Kvalitetsmål för Hökhult naturreservat

Kvalitetsmålet för Hökhult naturreservat är att bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns genom att lämna området för fri utveckling. Inslaget av gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier som är viktiga för överlevnaden av hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter, skall vara stort. Det nationella miljömålet "levande skogar" är förenligt med Hökhults kvalitetsmålsättning. Detta innebär även att en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" (kod 9010) kommer att kunna uppfyllas.

1.2 Skötselområden

Skötselområde 1

Areal: 19,6 ha

Beskrivning

Hela området är en skogsklädd bergsrygg, som reser sig över landskapet och en god utsikt ges från toppen och söderut in i Kalmar län. Höjdskillnaden är mellan 118-165 m, vilket gör att hela området befinner sig under högsta kustlinjen. I söder och öster finns höga lodytor i flera terrasser. I norr är höjdskillnaden inte lika markant och blockigheten är riklig i denna del av reservatet. I sydvästra halvan av området finns enstaka tallågor och torrakor, de äldsta tallarna håller på att dö och bli torrakor. Här växer även många senvuxna ekar och grova aspar. Den nordöstra halvan av berget består av gammal, hänglavsrik granskog. Här finns många torrgranar, granlågor och grova aspar. Även några grova vårtbjörkar och senvuxna ekar finns. Här växer gammelgranslav och kattfotslav på granbaserna, ullticka på granlågor, skinnlav och bårdlav på de grova asparna och fällmossa, skuggblåslav och rikligt av den i Östergötland ovanliga norrlandslaven på lodytor.

Kvalitetsmål för skötselområde 1:

Målet med detta skötselområde är att bevara och öka mängden av döda och döende träd i olika faser av nedbrytning, öka andelen gamla träd av alla trädslag och på sikt undvika att granföryngring sker i den talldominerade sydvästra delen. En målsättning är att det ska finnas 30-40% död ved i olika nedbrytningsfaser och av olika trädslag inom en tid av ca 50 år från och med år 2001. Skyddszonen i väster samt i norr skall få lika höga kvalitéer som det övriga området (som är klassat som nyckelbiotop). Med dessa kvalitetsmål kommer en gynnsam bevarandestatus för habitatet "Västlig taiga" att bibehållas och representativa arter av bl a fåglar, kärlväxter, lavar, mossor, spindeldjur och insekter kan fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.

Skötselområde 1:

Inga aktiva skogsbruksåtgärder, med annat än naturvårdssyfte, tillåts inom reservatet. Detta ger en ökad orördhet och mängden död ved ökar på sikt. Gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitatet "Västlig taiga" uppnås med detta skötselområde.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Reservatet lämnas orört under denna planperiod. I framtiden kan den sydvästra delen behöva åtgärder för att röja bort uppväxande ung gran.

Underhållsåtgärder:

Inga åtgärder.

1.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tab. 2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder i Hökhults naturreservat.

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Huvudsaklig finansiering
Uppföljning av kvalitetsmål	Var 5-10e år	Omr 1	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Uppföljning av skötselmål	Var 5-10e år	Omr 1	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Omr 1	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag

1.4 Jakt

Reservatsföreskrifterna innebär att jakt efter fågel är förbjuden. I övrigt gäller de jaktbestämmelser som regleras i jaktlag med tillhörande förordningar. Markägarna innehar jakträffen. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador pga. körning ska undvikas.

1.5 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2. Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Naturreservatet ska, under stort hänsynstagande till flora och fauna, vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet. För att göra området mer tillgängligt för friluftslivet och för att informera besökare planeras flera anordningar för friluftslivet.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

Naturreservatsskyltar ska sättas upp 2 km innan och fram till reservatet enligt markägarnas önskan. En informationsskylt med beskrivning av naturreservatet på tre språk samt en skylt med gällande föreskrifter ska tas fram. Lämplig biotopskylt ska också sättas upp. Skyltarna ska placeras vid parkeringsplatsen som planeras vid reservatet västra del vid befintlig timmerupplagsplats, se karta bilaga 3.

2.2.2 Vandringsled

En markerad vandringsstig ska markeras i reservatet, se bilaga 3.

2.2.3 Parkeringsplats

En parkeringsplats bör anläggas i anslutning till vändplanen/timmerupplagsplatsen, se bilaga 3. En överenskommelse om detta ska träffas med berörda markägare.

2.2.4 Renhållning

Utplacering av sopmaja eller soptunna bedöms för närvarande inte vara nödvändig.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av naturvårdsförvaltningens personal.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventering

Systematiska inventeringar av lavar, mossor, svampar, spindeldjur, insekter och häckande fåglar bör genomföras i området senast år 2005, för att dokumentera naturvärdena i naturreservatet och för att kunna följa upp skötseln av reservatet därefter. Samtliga utförda skötselåtgärder i reservatet ska dokumenteras genom att ange tidpunkt och åtgärdernas typ och omfattning.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Lav- moss- och kärlväxtfloran och insektsfaunan skall följas upp med återkommande inventeringar som gör det möjligt att jämföra resultaten mellan provtillfällena. Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om en gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de habitat och arter som är medtagna i Natura 2000 och om uppställda kvalitetsmål enligt skötselplanen uppfylls.

4.2.2 Uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i naturreservatet. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att kvalitetsmålet uppfylls.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning där engångskostnader beräknas till 140 000 kr (vilket finansieras av staten) enligt prisnivå för år 2000. Totalsumman är 140 000 kr.

5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i plandelen redovisade åtgärder bekostas av staten genom anslaget till vård av naturreservat. Även andra finansiärer, t ex fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.